

KUTSESTANDARD

Rahvarõivameister, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.

Rahvarõivameister, tase 6 kutsestandard on tööturu nõudmistele vastavate koolituskavade ja õppeprogrammide koostamise ning kompetentsuse hindamise alus.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Rahvarõivameister, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Rahvarõivameister komplekteerib maakonna tasandil eesti rahvarõiva* komplekte ja valmistab ise need komplekti esemed tehnikates, milles tal on süvendatud oskused. Ülejäänud esemed tellib ta teistelt spetsialistidelt.

Rahvarõivavalmistajal on õmblusoskus ning valikuliselt:

- 1) silmuskudumise ja kangakudumise või
- 2) silmuskudumise ja tikkimise või
- 3) heegeldamise ja tikkimise või
- 4) heegeldamise ja kangakudumise oskus.

Rahvarõivameistri kompetentsust laiendavad rahvuslike võõde ja paelte, pitside, ehete, peakatete, jalanõude jt rahvarõivastega seotud esemete valmistamise oskus.

Rahvarõivameister kombineerib teadlikult ja oskuslikult traditsioonilisi ja kaasaegseid tehnikaid. Ta kogub lisateavet varasemate uurimuste kohta õppeasutustest, raamatukogudest ja muuseumidest ja oskab saadud infot analüüsida ja praktikas kasutada.

Ta suudab saavutada rahvarõivakomplektide originaaliläheduse, ajastupõhisuse, valmistamis- ja kandmistraditsioonidele vastavuse ning autentse rahvarõiva ja stilisatsiooni lahususe.

Rahvarõivameister vastutab oma ja teiste töötajate ning alltöövõtjate töötulemuste eest (nt tellimuste kvaliteet ja õigeaegne täitmine).

Rahvarõivameister turundab oma toodangut ning osutab teenuseid. Ta korraldab ja juhhib valdkonna üritusi ja huviringe, koostab kavandeid, tööjuhiseid ja -jooniseid, uurib algallikaid, annab rahvarõivaalast nõu, võtab osa valdkonna arendamisest jms.

Seonduv kutsetase:

Rahvarõivameister, tase 7 (Käsitöömeister, tase 7 spetsialiseerumine)

*rahvarõivaiks loetakse eesti talupoja rõivastust alates 1700 a kuni linnamoelisele rõivastusele üleminekuni 19 saj II poolel. Esimesel rahvuslikul ärkamisajal kuulutati talurahva pidurõivas eesti pidulikuks rahvarõivaks.

A.2 Tööosad

A.2.1 Rahvarõivaste komplekteerimine ja üksikesemete valmistamine

2.1.1 Komplekteerimine.

2.1.2 Tegevuse kavandamine, valmistustehnika valimine.

2.1.3 Materjali varumine.

2.1.4 Töövahendite ja seadmete ettevalmistamine.

2.1.5 Ergonoomilise ja ohutu töökeskkonna loomine.

2.1.6 Esemete valmistamine ja viimistlemine.

A.2.2 Rahvarõivaste ja nendega seonduvate teenuste turundamine

2.2.1 Toodete ja teenuste kujundamine.

2.2.2 Toodete ja teenuste kaubastamine.

Valitavad tööosad

2.2.3 Nõustamine.

2.2.4 Käsitöövõtte majandamine.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Tööaeg on paindlik. Töö võib olla füüsiliselt pingutav, sundasendit nõudev, kiire tempoga. Kokku võib puutuda tolmu ja müraga, mis võivad kujutada ohtu tervisele (allergia vms), mistõttu tuleb kasutada töökaitsevahendeid ja järgida tööohutusnõudeid.

A.4 Töövahendid

Õmblusmasin, kangasteljed, materjalide töötlemise seadmed ja tarvikud (nõelad, sõrmkübar, käärid, vardad jm).

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Töö eeldab käelist osavust, vastupidavust sundasendis töötamiseks ja head nägemist. Vajalik on loogiline mõtlemine, nägemismälu, ruumiline kujutlusvõime, proportsioonitunnetus, õpivalmidus, vastutustunne, kontsentreerumis- ja kohanemisvõime, loovus ning tulemustele orienteeritus.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Rahvarõivameistriks saab õppeasutuses õppides ja kutsealal töötades või erialasel koolitusel ja kutsealal töötades. Kasuks tulevad õmbleja, konstrueerija, koosneri, kingsepa, kübarategija jt tekstiilkäsitööga seotud kutseoskused.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Ettevõtja, huviringijuht, maakonna rahvarõiva ala nõustaja.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

6. taseme rahvarõivameistri kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1- B.2.2 tõendamine, vähemalt ühe kompetentsi tõendamine valikust B.2.3-B.2.4 ning läbiva kompetentsi B.2.5 tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Rahvarõivaste komplekteerimine ja üksikesemete valmistamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- 1) otsib teavet rahvarõivaalaste uurimuste kohta õppeasutuste, raamatukogude, muuseumide elektroonilistest andmebaasidest jm;
- 2) eristab originaalid koopiatest vaatluse teel iseloomulike tunnuste järgi (materjalid, värvid, kulumisaste);
- 3) koostab originaaleseme kirjelduse ja tööjoonise, määrab tehnoloogilised töövõtted, mõõdud, materjalid, värvitoonid;
- 4) valib tellimusest ja eelnevast uurimustööst lähtuvalt rahvarõiva komplekti kuuluvad esemed;
- 5) vormistab tellijale komplekti kirjelduse (nimetused, fotod, skeemid);
- 6) planeerib tööde järjekorra ja tööks kuluva aja;
- 7) valib ja hangib materjalid ja tarvikud vastavalt kuluarvestusele, arvestab seejuures materjalide omadustega, mis peavad originaaleseme materjalidele võimalikult sarnased, katsetab tänapäevaste materjalide sobivust;
- 8) võrdleb materjalide hindu, arvestades töö tasuvust, tellija vajadusi ja tellimuse lõppkvaliteeti;
- 9) töö eesmärgist tulenevalt valmistab ette sobivad materjalid, töövahendid ja seadmed;
- 10) kontrollib seadmete ja töövahendite korrasolekut, vajadusel teeb lihtsamat hooldust;
- 11) lähtuvalt valitud valmistustehnikast seab sisse turvalise ja ergonoomilise töökoha;
- 12) valmistab esemed vastavalt oma oskustele, kasutades valikuliselt järgmisi tehnikaid:

- a) õmblemine: õmbleb esemed, rakendades rõivaste ja rahvarõivaste õmblemise tehnoloogia- alaseid teadmisi, sh tuletab rahvarõivaste lõigete tüüpide alusel uusi lõikeid;
- b) silmuskudumine: koob etnograafilisi koekirju (pitsilised silmuskoekirjad, muustrilised silmuskoekirjad (nt haapsalu sall, setu pits, sukad, sokid, kihnu troi jne), leiab sobivaid tehnoloogilisi lahendusi, ühendab kootud detailid õigete võtetega;
- c) tikandi kavandamine ja tikkimine: valdab tikkimispisteid, masintikandit ja kavandi digitaliseerimisvõtteid, orienteerub käsitöötikandite liikides, kasutatavates materjalides ja töövahendites ning tikandite ettevalmistusviisides;
- d) heegeldamine: heegeldab etnograafilisi heegelkirju (nt värviline heegelpits, hiiu pits, filee), ühendab heegeltöö ja esemed õigete ühendusvõtetega (sh heegeltöö kangaga);
- e) kangakudumine: koob telgedel eesti rahvuslikke tekstiile (nt vaibad, ülevisked), rakendades kangakudumise tehnoloogiaalaseid teadmisi (kangastelgede ehitus, lisatarvikute liigid jm), arvestab uute kangastruktuuride moodustamisel materjalide käitumisega erinevate siduste puhul, oskab tuvastada kangakudumises ettetulevad vead ja neid kõrvaldada, valdab käsitsi kootud kangaste viimistlusvõtteid;
- f) õmblemise, silmuskudumise, heegeldamise ja kangakudumise tehnikate kombinatsioonid eesti rahvarõivakomplekti osade valmistamiseks:
- õmblemine, silmuskudumine ja tikkimine;
- õmblemine, silmuskudumine ja kangakudumine;
- õmblemine, heegeldamine ja tikkimine;
- õmblemine, heegeldamine ja kangakudumine.
- 13) järgib tööle esitatavaid esteetilisi nõudeid (töö puhtus, korrektsus, viimistlus), säästliku materjalikasutuse ja keskkonnahoiu põhimõtteid;
- 14) viimistleb toote valmistustehnoloogiast lähtuvalt;
- 15) koostab hooldusjuhendi;
- 16) dokumenteerib tööprotsessid ühtlase kvaliteediga väikesarjade valmistamiseks (nt tantsurühmadele ja laulukooridele jt).

Teadmised:

- 1) kirjanduslikes väljaannetes sisalduv teave eesti rahvarõivastest;
- 2) muuseumitöö põhimõtted, elektroonilised andmebaasid;
- 3) töö efektiivsuse tõstmise võimalused tehniliste vahendite abil;
- 4) rahvarõivaste tegemiseks kasutatavad materjalid, nende omadused ja hankimise allikad;
- 5) kutsealased õigusaktid;
- 6) tekstiilitehnikate terminoloogia ja tingmärgid;
- 7) käsitöö tänapäevased suundumused;
- 8) eesti rahvarõivaste olemus ja pärimuslikkus ning rahvarõiva kandmine tänapäeval;
- 9) eesti rahvarõivaste piirkondlik jaotus ja sellest tulenevad erisused (Lõuna-, Põhja-, Lääne-Eesti ja saared)

Hindamismeetod(id):

Esitatud rahvarõivakomplektid ja nende kirjeldused, intervjuu (valiku põhjendus, teooriaküsimused), vajadusel töövõtete esitlemine.

B.2.2 Rahvarõivaste ja nendega seonduvate teenuste turundamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- 1) kujundab rahvarõivastega seonduvate teenuste turundamise (esitlused, nõustamine, õpitoad jms) idee;
- 2) vaeb teenuse idee teostatavust, arvestades turusituatsiooni;
- 3) kaardistab vajaduse ja nõudluse rahvarõivakomplektide ja/või rahvarõivastega seonduvate teenuste turundamise järele;
- 4) leiab info- jm kanalite kaudu rahvarõivaste üksikesemete ja komplektide eeldatavad tellijad;
- 5) hindab ja arvestab toodete (rahvarõivaste üksikesemete ja komplektide) valmistamise ja turustamisega seonduvaid majanduslikke võimalusi ja riske;
- 6) kujundab toote ja/või teenuse hinna;
- 7) esitleb toodet ja teenust sihtgrupile;
- 8) vormistab toote ja/või teenuse reklaammaterjalid: pakend, etikett, kasutus-hooldusjuhend, plakat, tutvustav tekst jne);
- 9) korraldab toote ja/või teenuse müügi;
- 10) hindab ja sobivuse korral kasutab sidusvaldkondade-vahelise koostöö võimalusi müügi edendamisel (reklaam, logistika, teabepäevad jm).

Teadmised:

- 1) käsitööstusliku tootmise eripära;
- 2) majandamine, ettevõtluse põhitõed;
- 3) rahvarõivaste tootmise (tootmisüksuse) tehniline ja majanduslik olemus;
- 4) turunduse põhitõed, sh turu seire, võitmine ja hoidmine ning kaubamärgi loomine;
- 5) tootearenduse olemus, sh tootja vastutus;
- 6) väikeettevõtte juhtimise põhitõed: äriplaani koostamine, raamatupidamine, turundamine (sh turu seire, võitmine ja hoidmine ning kaubamärgi loomine);
- 7) käsitööettevõtte tehniline ja majanduslik ülesehitus (tehniline baas, töötajad, turustus, varustus ja tootmise korraldus).

Hindamismeetod(id):

Toote või teenuse kirjalik lugu ja esitlus (fotod, materjalinäidised, näidiskostüümid jm).

VALITAVAD KOMPETENTSID

Kutse taotlemisel on nõutav vähemalt ühe kompetentsi tõendamine valikust B.2.3-B.2.4

B.2.3 Nõustamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) tutvustab kirjanduse ja näidismaterjali abil rahvarõiva kandmise ja valmistamise traditsioone ja tänapäevaseid tendentse, illustreerib oma nõuandeid fotode, materjalinäidiste ja näidiskomplektide kaudu; 2) selgitab vestluses tellijaga välja tellijale sobiva rahvarõivakomplekti või eseme, annab nõu nende valmistamiseks; vajadusel kaasab sidusvaldkonna spetsialiste; 3) korraldab ja/või viib läbi teemakohaseid üritusi (konsultatsioone, erialaseid õpitube jm), juhendab praktikantide tööd.	
Teadmised: 1) nõustamise ja mentorluse põhimõtted, meetodid; 2) suhtlemispsühholoogia.	
Hindamismeetod(id): 1) eneseanalüüs, portfoolio, vestlus.	
B.2.4 Käsitööettevõtte majandamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) koostab ettevõtte äriplaani vastavalt algkapitali olemasolule ja võimalustele; 2) arvestab ettevõtte tasuvust lähtudes finantsjuhtimise põhitõdedest; 3) korraldab äritegevust, kasutades kutsealast teavet ja õigusakte; 4) juhib ja korraldab tootmist; 5) koordineerib toodete ja teenuste müüki ja turundust: a) kujundab rahvarõivakomplektide ja/või teenuse hinna; b) vormistab rahvarõivakomplekti ja/või teenuse reklaammaterjalid: pakend, etikett, kasutus-hooldusjuhend, plakat, tutvustav tekst jne); c) korraldab toote ja/või teenuse müügi; d) hindab ja sobivuse korral kasutab sidusvaldkondade-vahelise koostöö võimalusi müügi edendamisel (reklaam, logistika, teabepäevad jm).	
Teadmised: 1) väikeettevõtte juhtimise põhitõed: äriplaani koostamine, raamatupidamine, turundamine (sh turu seire, võitmine ja hoidmine ning kaubamärgi loomine), juhtimisvõtted ja meetodid; 2) käsitööettevõtte tehniline ja majanduslik ülesehitus: tehniline baas, töötajad, turustus, varustus ja tootmise töökorraldus.	
Hindamismeetod(id): 1) suuline äriplaani tutvustus või ettevõtlusalase kogemuse tutvustus (areng, hoiakud, ettevõtlikkus, ideed, erialased oskused).	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.5 Rahvarõivameister, tase 6 kutset läbiv kompetents	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) järgib oma tegevuses käsitöömeistri eetikanõudeid (vt lisa Käsitöömeistri kutse-eetika), arvestab kultuuripärandi hoiu reeglitega; 2) järgib tööohutuse ja -tervishoiu nõudeid; 3) säilitab ja arendab oma kutseoskusi, hoiab end kursis valdkonna arenguga; 4) rakendab meeskonnatöö põhimõtteid: tajub oma rolli meeskonnas, suudab olukorras kiiresti orienteeruda, on võimeline ennetama ja lahendama erimeelsusi; 5) suhtleb erinevate sihtgruppidega (kolleegid, kliendid, alltöövõtjad, tarnijad jm), suudab aktiivselt kuulata ja pakkuda probleemidele lahendusi; 6) juhendab praktikante ja vähe kogenud töötajaid: annab arusaadavalt edasi kutse- oskusi ja teadmisi, organiseerib ja kontrollib juhendatavate tööd, annab neile arendavat tagasisidet; 7) kasutab nii kõnes kui kirjas korrektset eesti keelt, koostab esitlusi, dokumente, kirju ja aruandeid; 8) kasutab sobivaid IKT- vahendeid ja võimalusi; 9) valdab erialast sõnavara vähemalt ühes võõrkeeles.	
Teadmised: 1) kompositsioon ja värvusõpetus; 2) joonistamine ja joonestamine; 3) eesti rahvarõiva valmistamise ja kandmise traditsioonid; 4) rahvarõiva terminoloogia; 5) eriala pärand; 6) õigusaktid (kutsealaga seotud nt autoriõigus, tarbijakaitseseadus).	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	17-28052013-2.4/6k
2. Kutsestandardi koostajad	Silja Nõu, OÜ Kodukäsitöö Anu Randmaa, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit Maret Lehis, OÜ Pilem Kadi Pajupuu, Tekstiilikunstnike Liit Inna Soonurm, SA Innove
3. Kutsestandardi kinnitaja	Rahvakunsti ja Käsitöö Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	14
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	28.05.2013
6. Kutsestandard kehtib kuni	24.04.2018
7. Kutsestandardi versiooni number	6
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3435 Muud kunsti- ja kultuurivaldkonna keskastme spetsialistid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Master of Estonian national costumes, level 6
C.3 Lisad	

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

Lisa 1 [Käsitöömeistri kutse-eetika](#)